

MUZAFFER TAHMAZ REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU NEDİR?

Aşırı hareketlilik, dikkat eksikliği ve dürtüsellik olarak isimlendirilen üç temel belirti kümesinden oluşan nörogelişimsel bir bozukluktur.

DEHB tanısı için belirtilerin 12 yaşından önce başlaması, en az 6 aydır bulunması ve birden fazla ortamda gözlenmesi gerekir. Sadece okulda veya sadece evde belirtilerin olması tanı için yeterli değildir.

Bileşik tip DEHB, hiperaktivite ve dürtüsellüğün ön planda olduğu DEHB ve dikkat eksikliğinin ön planda olduğu DEHB olmak üzere üç alt tipi vardır. Bileşik tip en sık görülen tiptir.

BELİRTİLERİ NELERDİR?

DEHB belirtilerinden dikkat eksikliği, akademik güçlüğü sebep olurken; hiperaktivite ve dürtüsellik ise davranış ve uyum problemi olarak kendini gösterir.

- Çoğu zaman elleri, ayakları kıpır kıpırdır ya da oturduğu yerde kıpırdanıp durur.
- Çoğu zaman sınıfta ya da oturması beklenen diğer durumlarda oturduğu yerden kalkar ve dolaşır.
- Çoğu zaman hareket halindedir ya da bir motor tarafından idare ediliyormuş gibi davranır.
- Ayrıntılara dikkat edemez ya da okul ödevlerinde, işlerinde ya da diğer etkinliklerinde dikkatsizce hata yapar.
- Doğrudan kendisine konuşulduğunda çoğu zaman dinlemiyormuş gibi görünür.
- Unutkan ve dalgın olurlar. Sınıf içerisinde çok kolay dağılılabirler. Dağıldıktan sonra da dikkatlerini toparlayamaz ve dersten kopar giderler. Dersin başında saatlerce oturur ama ödevi tamamlayamadan masadan kalkarlar.
- Çoğu zaman sorulan soru tamamlanmadan önce cevabını yapıştırır.
- Çoğu zaman çok konuşur.
- Sırasını bekleme güçlüğü vardır.
- Başkalarının sözünün keser ya da yaptıklarının arasına girer. (Örneğin başkalarının oyunlarına ya da konuşmalarına burnunu sokar.)

SINIFINIZDA DEHB'Lİ ÖĞRENCİNİZİN OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORSANIZ....

Nasıl bir yol izlemelisiniz?

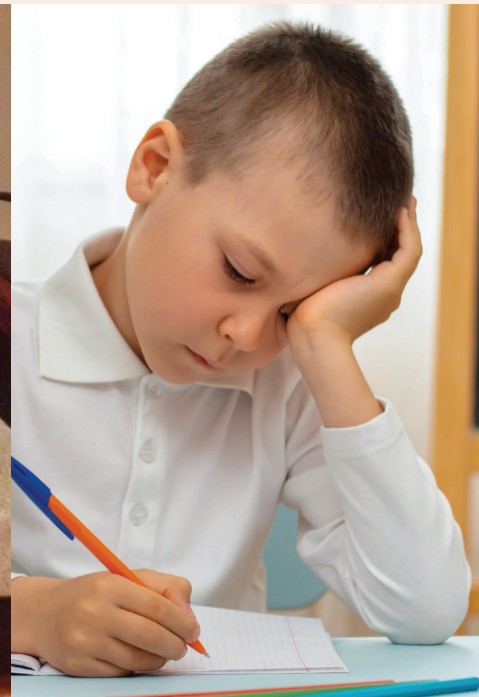
Öğrencinin gelişim özelliklerini dikkate alarak dersinizde iyi bir gözlem yapmalısınız. Gözlemlerinizi neticesinde öğrencinin durumu için varsa okul rehber öğretmeniyle görüşme yapın. www.orgm.meb.gov.tr adresinden "Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu / Dürtüsellik Gözlem Formu" nun çıktısını alarak sınıf öğretmeni olarak rehber öğretmen ve velinin görüşünü alarak yönerge dahilinde formu doldurun.

Tıbbi tanılama çocuk ergen psikiyatristleri tarafından, eğitsel değerlendirme ise Rehberlik ve Araştırma Merkezi'ndeki öğretmenler tarafından yapılır.

Form doldurduktan ve veli ile detaylı görüşme yapıldıktan sonra veliyi çocuk ergen psikiyatristine klinik değerlendirme için yönlendirmelisiniz. Okulunuzda rehber öğretmen yoksa ilgili formdaki bilgileri doldurup veliyi Rehberlik Araştırma Merkezi'ne yönlendirebilirsiniz.

Doktor uygun görmesi halinde öğrenciye tek hekim raporu verebilir. Tek hekim raporu alındıktan öğrencinin eğitsel tanılması için RAM'da bire bir değerlendirme yapılmalı ve eğitim tedbiri alınmalıdır. Bunun için RAM'dan randevu alınmalıdır.

Değerlendirme sonucunda, zekâsı açısından ek olarak eğitsel tedbire ihtiyacı olmayan DEHB'li çocuklar kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları kapsamına alınır. Bu öğrenciler için okullarda oluşturulan (BEP) Kurulunun düzenlediği toplantı sonrasında çocuğun BEP'i hazırlanır ve uygulanır.

SINIFINIZDA YAPABİLECEĞİNİZ UYARLAMALAR...

DEHB olan bireylerin sınıfta oturduğu yer öğrenmeyi olumsuz etkileyen uyanarlardan arınmış olmalıdır. Işık, ses, hareket gibi değişkenler dikkate alınarak yer belirleyebilirsiniz.

Aynı görsel veya nesnelerin sürekli kullanılması da dikkatin yoğunlaşmasını olumsuz etkiler. Olabildiğince farklı, şaşırtıcı fakat bir o kadar da öğrenme alanı ile ilgili materyallerin kullanılması gerekir. Sınıf duvarlarında bulunan materyallerin konu ve üniteye göre güncellenmesi, ilişkisiz materyallerle karmaşa yaratmamak öğrenme ortamı için önemli ayrıntılardır.

Öğretim faaliyetlerini hareketle birleştirmek öğrenmenin kolaylaşması ve kalıcılığı açısından önemlidir. Hareketi öğretimin parçası haline getirmek DEHB'li bireylerin sınıf ortamını bozabilecek davranışlarını amaçlı davranışa dönüştürür ve öğretimi destekler. Deneyler, fiziksel oyunlar, drama gibi faaliyetler etkili olabilir.

Öğretimde somutlaştırmayı en üst düzeye çıkarabilmek için beş duyuya hitap eden etkinliklere yer verebilirsiniz. Özellikle hiperaktivite bozukluğu olan öğrencilerin dokunma yolu ile öğrenmelerine imkan tanınmalıdır.

Bu öğrencilere yönerge verirken canlı ve açık bir dil kullanmak aynı zamanda kısa konuşmak etkili olur. Yüzünüz öğrenciye dönük şekilde tek yönerge vermelisiniz.

Okulda yoğun olarak spora yönelmesi sağlanabilir. Disiplin sağlar, öz güvenlerini arttırır, zamanlarını doldurarak ve enerjilerini alarak bilgisayar bağımlılığı, olumsuz arkadaşlıklar kurma gibi kötü alışkanlıkları engeller.